

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Благодійна допомога територіальним громадам в умовах воєнного стану (правові аспекти)

КИЇВ, 2022

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ЦЕ ДОБРЕ

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Зустріч/тренінг відбувається у рамках Програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Будь-яка допомога – це благодійна діяльність

Благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара

(п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону № 5073*)

* Тут і далі: Закон № 5073 – це Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI "Про благодійну діяльність та благодійні організації"

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Який статус допомоги?

**Global
Communities**
Ukraine

Вид підтримки	Що мається на увазі:
Благодійна пожертва	безоплатна передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності, відповідно до Закону № 5073
Благодійний грант	цільова допомога у формі валютних цінностей, яка має бути використана бенефіціаром протягом строку, визначеного благодійником
Гуманітарна допомога	цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог статті 3 Закону № 5073

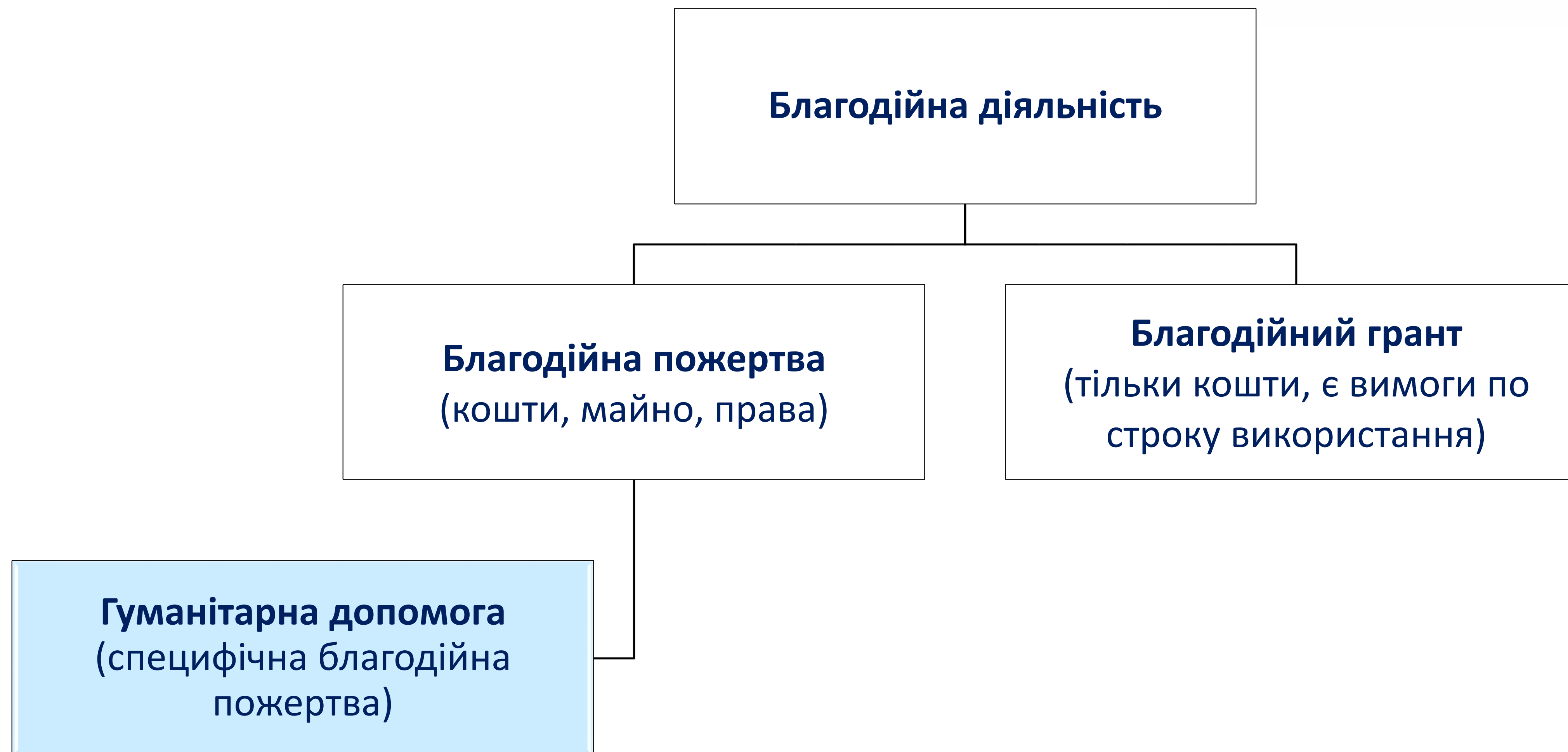

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

А якщо спростити?

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Хто може надавати допомогу?

Благодійна пожертва	дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності	Надавач називається - Благодійником
Благодійний грант		
Гуманітарна допомога	юридичні та фізичні особи в Україні або за її межами, які добровільно надають гуманітарну допомогу отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за її межами	Надавач називається - Донором

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Реєструватися чи ні, ось у чому питання?

Постанова КМУ № 202 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2022-%D0%BF#Text>): Установити, що в умовах воєнного стану не поширюються встановлені законодавством вимоги щодо отримання, використання, обліку та звітності **благодійної допомоги** від юридичних та фізичних осіб - резидентів і нерезидентів.

Постанова КМУ № 174 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2022-%D0%BF#Text>): Установити, що на період дії воєнного стану пропуск через митний кордон України гуманітарної допомоги (<...>) від донорів (у значенні [Закону України](#) “Про гуманітарну допомогу”) здійснюється за місцем перетину митного кордону України шляхом подання в паперовій або електронній формі декларації, заповненої особою, що перевозить відповідний товар, за формою згідно з [додатком 1](#) без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Роз'яснення Мінсоцу: <https://www.kmu.gov.ua/news/minsocpolitiki-zvertayetsya-do-donoriv-ta-otrimuvachiv-gumanitarnoyi-dopomogi>

Оголошення КМУ: <https://www.kmu.gov.ua/news/minsocpolitiki-informaciya-shchodo-gumanitarnoyi-dopomogi>

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Що ще часто збиває з пантелику?

**Global
Communities**
Ukraine

Нерозуміння різниці між набувачем та отримувачем ГД

Донор

Іноземні або вітчизняні юридичні та фізичні особи в Україні або за її межами, які добровільно надають гумдопомогу **отримувачам** гуманітарної допомоги в Україні або за її межами

Отримувач

Юридична особа, **зареєстрована у ЄРОГД**, яка відповідає вимогам пп. а-г абз. 6 ст. 1 Закону № 1192

Набувач

Фізична та юридична особа, яка потребує допомоги і якій вона безпосередньо надається

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

У чому особливості гуманітарної допомоги?

**Global
Communities**
Ukraine

У звичайних умовах:

- 1) отримувачами гуманітарної допомоги можуть бути лише особи, визначені абз. 6 ст. 1 Закону № 1192;
- 2) товари (роботи, послуги), визнані Законом № 1192 гуманітарною допомогою, не підпадають під оподаткування

В умовах воєнного стану:

- 1) Уряд може визначати отримувачами спеціальних видів гуманітарної допомоги інших осіб, крім визначених Законом № 1192 (див., наприклад, Постанову КМУ № 220 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2022-%D0%BF#Text>);
- 2) Уряд має право визнавати окремі категорії товарів, у тому числі підакцизні, не визначені у [статті 6](#) Закону № 1192, гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою у кожному конкретному випадку (див. Постанову КМУ № 174, а також роз'яснення від КМУ: <https://www.kmu.gov.ua/news/rozyasnennya-shchodo-vvezennya-gumanitarnoyi-dopomogi-na-teritoriyu-ukrayini-v-umovah-voyennogo-stanu-stanom-na-02042022>)

* Тут і далі: Закон № 1192 – це Закон України від 22.10.1999 р. № 1192-XIV «Про гуманітарну допомогу»

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Як завезти в Україну гуманітарну допомогу?

**Global
Communities**
Ukraine

Для товарів, які не належать до категорії ТВП та ТПВ: достатньо подати декларацію на відповідний товар за формою, затвердженою Постановою КМУ № 174 тут: <https://cabinet.customs.gov.ua/> або тут: https://customs.help.gov.ua/ukr/import-notification/?fbclid=IwAR2r0p6JyHHBNDwDY_u6vC6nwkCs3X_5Zvr7AdTGed3owhQ1Lb5PnNbmvMM, покрокова інструкція із заповнення декларації є тут: <https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/deklaratsiia-na-vvezennia-gumanitarnoyi-dopomogi-mozhe-buti-podana-mitnitsi-ia-k-v-paperovii-tak-teper-i-v-elektronnii-formi-802>

Важливо! Ввезення «звичайних» товарів здійснюється без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, тобто без відповідного дозволу Держекспортконтролю.

ТПВ (товари подвійного використання) та ТВП (товари військового призначення) зі «списку»:

Такі, наприклад, як пластини для бронежилетів; переносні радіостанції нецивільного призначення; безпілотні літальні апарати (квадрокоптери) нецивільного призначення тощо. ТПВ визнаються гуманітарною допомогою та ввозяться через митний кордон України за умови подання до митних органів гарантійного листа кінцевого користувача товарів за формою, затвердженою Постановою КМУ № 174.

Важливо! Перелік кінцевих отримувачів (набувачів) такої допомоги визначається законодавством. ОМС чи комунальні юридичні особи до таких не належать.

ТВП і ТПВ, які не увійшли до «списку»:

Якщо товару немає у урядовому списку «спрощених», такий товар ввозиться як гуманітарна допомога:

- 1) ТВП згідно з Порядком здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення, затвердженого [Постановою КМУ №1807 від 20.11.2003 року](#);
- 2) ТПВ згідно з Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання, затвердженого [Постановою КМУ № 86 від 28.01.2004 року](#);

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Будьте уважні з роз'ясненнями!

Правове регулювання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану з 01.03.2022 р. змінювалося 7 разів

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Хто одержує допомогу у інтересах ТГ?

Це залежить від того, хто виступає благодійником:		
Вид допомоги	Благодійник/Донор	Бенефіціар/Отримувач
Благодійна пожертва/грант	Будь-який Благодійник	фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада
Благодійна пожертва/грант	Благодійна організація	будь-які юридичні особи, що одержують допомогу для досягнення цілей, визначених Законом № 5073
Гуманітарна допомога	Донор/у тому числі волонтери (для товарів із «спецсписку» – за гарантійним листом кінцевого отримувача)	Визначені Законом № 1192 та окремими постановами КМУ особи (є специфіка в залежності від виду допомоги)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

А якщо спростити?

**Благодійну допомогу
(крім гуманітарної):**

1) за загальним правилом
отримує територіальна громада
(не ОМС, не КП/КЗ/КУ)

2) від благодійних організацій
може отримувати як ТГ, так і
ОМС чи КП/КЗ/КУ

Гуманітарна допомога здійснюється
за спеціальними правилами, і у
більшості випадків ТГ або ОМС не є її
отримувачем (хоча ОМС може бути)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

А як це виглядатиме на практиці?

**Global
Communities**
Ukraine

Варіант 1 – Благодійником не є Благодійна організація	Витяг з договору (акту): <i>«Програма ДОПОМОГА УКРАЇНІ» (далі – Програма або Благодійник), у особі Керівника в Україні Івана Іваненко, з однієї сторони, та Х селищна територіальна громада Х області через Х селищну раду Х району Х області у особі Х селищного голови Степана Бандери (далі – Бенефіціар), з іншої сторони, уклали цей Договори про наступне»</i>
Варіанти 2 і 3 – Благодійником є Благодійна організація	Витяг з договору (акту): <i>Благодійна організація «ДОПОМОГА УКРАЇНІ» (далі –Благодійник), у особі Керівника в Україні Івана Іваненко, з однієї сторони, та Виконавчий комітет Х селищної ради Х району Х області у особі Х селищного голови Степана Бандери (далі – Бенефіціар), з іншої сторони, уклали цей Договори про наступне»</i>
	Витяг з договору (акту): <i>Благодійна організація «ДОПОМОГА УКРАЇНІ» (далі –Благодійник), у особі Керівника в Україні Івана Іваненко, з однієї сторони, та Комунальне неприбуткове підприємство «ЦПМСД Х територіальної громади» у особі директора Євгена Коновальця (далі – Бенефіціар), з іншої сторони, уклали цей Договори про наступне»</i>

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

На що ТГ може отримати допомогу?

Сферами благодійної діяльності визначені ст. 3 Закону № 5073. З актуальних для ТГ в умовах воєнного стану це, в основному, наступні напрямки:	
1	освіта;
2	охорона здоров'я;
3	екологія, охорона довкілля та захист тварин;
4	запобігання природним і техногенним катастрофам та ліквідація їх наслідків, допомога постраждалим внаслідок катастроф, збройних конфліктів і нещасних випадків, а також біженцям та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах;
5-6	опіка і піклування, законне представництво та правова допомога; соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності;
7	культура та мистецтво, охорона культурної спадщини;
11	розвиток територіальних громад;
15	сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

У яких формах може бути надано допомогу?

Види БД визначені у ст. 5 Закону № 5073. Наводимо найбільш актуальні зараз:	
1	безоплатна передача у власність бенефіціарів коштів, іншого майна, а також безоплатне відступлення бенефіціарам майнових прав
2	безоплатна передача бенефіціарам права користування та інших речових прав на майно і майнові права
3	безоплатна передача бенефіціарам доходів від майна і майнових прав
4	безоплатне надання послуг та виконання робіт на користь бенефіціарів
6	публічний збір благодійних пожертв
9	проведення благодійних аукціонів, негрошових лотерей, конкурсів та інших благодійних заходів, не заборонених законом
Ч. 2	відшкодування благодійними організаціями витрат інших бенефіціарів, пов'язаних з передачею майна і майнових прав

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Ключові правила БД

Передбачено відповідними частинами ст. 6 Закону № 5073	
4	Благодійна пожертва може надаватися бенефеціарам, визначеним на конкурсних засадах благодійником або уповноваженими ним особами. Умовами конкурсу можуть визначатися дії, які бенефіціар має виконати на користь третіх осіб, крім тих, які пов'язані з благодійником
5	Зміна цілей та порядку використання благодійної пожертви можлива за згодою благодійника або його правонаступників, а також на підставі рішення суду чи в інших випадках, визначених законом або правочином благодійника
6	Благодійник або уповноважені ним особи мають право здійснювати контроль за цільовим використанням благодійної пожертви, у тому числі на користь третіх осіб
7	Благодійники або їх правонаступники мають право у встановленому цим Законом порядку змінити бенефіціарів благодійної пожертви у разі порушення цілей, строків та порядку використання такої пожертви або її частини

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

А чи потрібний договір?

Загальні правила	Стаття 729 ЦКУ. Пожертва 1. Пожертвою є дарування нерухомих та рухомих речей, зокрема грошей та цінних паперів, особам, встановленим частиною першою статті 720 цього Кодексу, для досягнення ними певної, наперед обумовленої мети. 2. Договір про пожертву є укладеним з моменту прийняття пожертви. 3. До договору про пожертву застосовуються положення про договір дарування, якщо інше не встановлено законом.
	Стаття 719 ЦКУ. Форма договору дарування 1. Договір дарування предметів особистого користування та побутового призначення може бути укладений усно. 2. Договір дарування нерухомої речі укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню. 3. Договір дарування майнового права та договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому укладається у письмовій формі. У разі недодержання письмової форми цей договір є нікчемним. 4. Договір дарування рухомих речей, які мають особливу цінність, укладається у письмовій формі. Передання такої речі за усним договором є правомірним, якщо суд не встановить, що обдарований заволодів нею незаконно.
Особливості	Важливо! Частина 5 ст. 719 ЦКУ для благодійної допомоги не застосовується Договір про благодійну пожертву валютних цінностей не підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню (абз. 2 ч. 1 ст. 6 Закону № 5073)

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Як може виглядати договір?

Як текст чи акт аж на 1 сторінку!

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Чи потрібні правила розподілу допомоги на рівні ОМС?

Житло!

Ліки!

Гумнабори!

Одяг!

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**Global
Communities**
Ukraine

Дякую за увагу!